

Implementering af 10 klimatilpasningsplaner – aktiviteter, udfordringer og gode oplevelser

Danske Anlægsentreprenører har i to omgange fået kortlagt, hvordan udvalgte kommunernes klimatilpasningsplaner blev grebet an i planlægningsfase og siden set på, hvordan det går med realiseringen af klimatilpasningsplanerne. Dette notat gennemgår kort nogle af resultaterne og konklusionerne.

Den første gennemgang viste, at kommunernes klimatilpasningsplaner er gode og grundige. Den anden viser, at der i forhold til realiseringen af planerne er ganske store udfordringer. Der er stor forskel på, hvor langt kommunerne er kommet med udmøntningen af planerne. Endvidere er det afgørende for prioriteringen af klimatilpasningen, at der er politisk opbakning og ledelsesmæssig prioritering i kommunen. Endelig er det vanskeligt for kommunerne at få tilstrækkeligt overblik over lovgivningen og pligterne på området. Disse forhold medfører tilsammen stor risiko for at klimatilpasningsplanerne ikke realiseres eller realiseres i tilstrækkelig omfang og med lavere effekt end den nødvendige.

Alle danske kommuner skulle i henhold til aftalen fra 2012 mellem Finansministeriet og KL udarbejde klimatilpasningsplaner inden udgangen af 2013. I efteråret 2013 havde nogle kommuner enten færdige klimatilpasningsplaner, næsten færdige klimatilpasningsplaner eller kommuneplanforslag med beskrevne overordnede mål og handlinger på klimaområdet. På dette grundlag fik Danske Anlægsentreprenører gennemført en evaluering ved Københavns Universitet af ti udvalgte kommuners klimatilpasningsplaner.

I denne evaluering "Ti klimatilpasningsplaner – Hvad gør kommunerne?" har seniorforsker Dorthe Hedensted Lund, Københavns Universitet, påvist, at der fra kommunernes side blev lagt et stort arbejde i selve planlægningen for klimatilpasning, at der var mange handlingsforslag og at de kommuner, der følte sig mest truet var kommet godt i gang med implementeringen.

For at få en vurdering af, hvordan det er gået med implementeringen af klimatilpasningsplanerne i kommunerne siden slutningen af 2013, har Danske Anlægsentreprenører bestilt endnu en rapport af Københavns Universitet "Implementering af 10 klimatilpasningsplaner – aktiviteter, udfordringer og gode oplevelser". Heri har Dorthe Hedensted Lund i marts 2016 foretaget en kvalitativ gennemgang af implementeringen af klimatilpasningsindsatsen i de samme kommuner, som indgik i analysen fra 2013.

I gennemgangen om implementering af klimatilpasningsplanerne bliver der peget på nogle væsentlige forhold af betydning for, hvor effektiv den forebyggende indsats er for at forhindre klimaskader som fx oversvømmelser. Det drejer sig bl.a. om:

Status på klimatilpasningen.	Der er stor forskel på, hvor langt de 10 kommuner er kommet i deres implementeringsindsats.

Hvor nogen har afsluttet de første store anlæg, er andre kun så småt ved at gå i gang med konkrete projekter, mens andre igen stadig er ved at tilvejebringe det nødvendige videns- og beslutningsgrundlag. |
| Forudsætninger for klimatilpasning. | Hvis klimatilpasning skal have en høj prioritering i kommunerne, kræver det, at der er politisk opbakning og en |

	ledelse, der prioriterer emnet. Begge dele er der større sandsynlighed for i kommuner, hvor man har oplevet problemer, fx med oversvømmelse
Krav om klimatilpasning.	<p>Der er ikke noget lovgivningsmæssigt krav til kommunerne om klimatilpasningsplaner¹. Kravet består i en aftale mellem KL og den forrige regering og omfatter en klimatilpasningsplan inden udgangen af 2013, men principielt er der ikke nogen juridisk grund til at lave en ny generation af klimatilpasningsplaner.</p> <p>Det er da også påfaldende, at et område, der har haft så stor politisk bevågenhed nationalt, faktisk ikke er et lovfæstet krav som for eksempel en spildevandsplan, der er fastlagt i Miljøbeskyttelsesloven.</p>
Hvad betyder det, at klimatilpasningsplaner ikke er et lovkrav?	At kommunale klimatilpasningsplaner ikke er et lovkrav kan være en medvirkende årsag til, at klimatilpasning ikke alle steder prioriteres tilstrækkelig højt i konkurrence med indsatsen for tilvejebringelse af arbejdspladser, børnepasning, ældrepleje med mere – områder der kan virke vigtigere på kort sigt.
Lovgivningsmæssige udfordringer.	Ud over ovenstående, så er lovgivningen ² en af de helt store udfordringer. Der er enormt meget lovgivning, man skal forholde sig til, når man laver klimatilpasning. Noget af lovgivningen er ifølge respondenterne i kommunerne meget bureaukratisk og ufleksibelt, set i forhold hverdagen hos både kommuner og forsyningsselskaber. Andet er bare dårligt afstemt.
Forsyningsselskabernes rolle	Klimatilpasning foregår i tæt samarbejde mellem kommunerne og kommunernes forsyningsselskaber, som i nogle kommuner virker til at være en stærk drivende kraft. Forsyningerne har den vigtigste rolle finansieringsmæssigt og forventes at bruge adskillige hundrede mio. kr. på klimatilpasning de kommende år – væsentligt mere end kommunerne selv investerer.
Kommuner omfattet af analysen	Frederiksberg Kommune Gladsaxe Kommune Kolding Kommune Middelfart Kommune Morsø Kommune Næstved Kommune Ringkøbing-Skjern Kommune Roskilde Kommune Aalborg Kommune

¹ Der er dog skabt brugbare instrumenter i planloven, som kommunerne kan bruge, hvis kommunerne ønsker det. Klimatilpasning er blevet fastsat som et hensyn, der kan definere formålet med en lokalplan (klimalokalplaner) og giver hjemmel til fx at stille krav om friholdelse af oversvømmelsestruede områder og om lokal tilbageholdelse og anvendelse af regnvand.

² Herunder planloven og ændringer hertil om klimalokalplaner, vandsektorlov, betalingslov, vandløbslov, oversvømmelsesrisikolov, kystbeskyttelseslov, miljømålslov med flere, som ikke nødvendigvis er koordinerede

Danske Anlægsentreprenørers
anbefalinger

Aarhus Kommune

- At Klimaloven³ ændres så den ikke blot giver rammerne vedrørende lavemission, men også den forebyggende klimatilpasningsindsats
- At Klimarådet⁴ også skal levere uafhængig rådgivning om den forebyggende klimatilpasning herunder klimatilpasningen i kommunerne og analysere mulige virkemidler for at opnå en effektiv beskyttelse mod klimaskader herunder oversvømmelser
- At klima-, energi- og bygningsministerens en årlig klimapolitisk redegørelse også kommer til at omfatte en evaluering af klimatilpasningsindsatsen herunder klimatilpasningsindsatsen i kommunerne
- At der etableres de nødvendige lovkrav til kommunerne eller de nødvendige incitament for, at kommunerne løbende udarbejder, ajourfører og udmønter tilstrækkelige klimatilpasningsplaner
- At der nedsættes en task force der gennemgår lovgivningen og udarbejder forslag til en mere ubureaukratisk, fleksibel og overskuelig lovgivning på klimatilpasningsområdet

Niels Nielsen
15.04.16

³ Klimaloven

(vedtaget i Folketinget d. 11. juni 2014)

Med loven etableres en overordnet strategisk ramme for Danmarks klimapolitik med henblik på at overgå til et lavemissionssamfund i 2050, dvs. et ressourceeffektivt samfund med en energiforsyning baseret på vedvarende energi og markant lavere udledninger af drivhusgasser fra øvrige sektorer, og som samtidig understøtter vækst og udvikling.

⁴ Det uafhængige Klimaråd skal fremme et fagligt sammenhængende beslutningsgrundlag for Danmarks klimapolitik. Klimarådet skal levere uafhængig rådgivning om omstillingen til et lavemissionssamfund, vurdere status for klimaindsatsen og analysere mulige omstillingsveje og virkemidler for at opnå drivhusgasreduktioner. Klimarådet skal bidrage til den offentlige debat og i sit arbejde høre og inddrage relevante parter. Klimarådet skal mindst én gang årligt komme med anbefalinger om klimaindsatsen, så denne kan indrettes omkostningseffektivt og under hensyn til vækst, konkurrenceevne, beskæftigelse og videnskabens anbefalinger om den nødvendige klimaindsats.